

حضرت خدیجه(س)؛ بانوی مبارزه با جهالت‌ها

یک استاد حوزه با اشاره به نقش مبارزاتی حضرت خدیجه(س) در نشان دادن جایگاه واقعی زن آن هم در زمان جاهلیت که نگاه به زن بسیار پایین و کوتاه‌فکرانه بود، گفت: حضرت خدیجه(س) برای درک این کمال واقعی، قالب‌های جاهلی را شکست و بهایی سنگین؛ از جمله قطع رابطه زنان را، حتی تا زمان تولد حضرت فاطمه(س) به جان خرید.

به گزارش سایت خبری پرسون، دهم ماه مبارک رمضان همزمان با وفات حضرت خدیجه کبری(س) همسر رسول خدا(ص) است، از این رو با حجت الاسلام مهدی یعقوبی گیلانی -مدیر موسسه منبر آسمانی- پیرو موضوع «علت مباحثات خدا به حضرت خدیجه» به گفت‌وگو نشستیم که در ادامه می‌خوانید.

آقای یعقوبی گیلانی در ابتدا مقدمه‌ای در مورد شخصیت حضرت خدیجه(س) بفرمایید؟

ابتدا ایام وفات اولین زن ایثارگر و مسلمان جهان اسلام را به فرزند برومندشان امام عصر(عج) تسلیت عرض می‌کنم. اگر بخواهیم عظمت حضرت خدیجه را در یک جمله بیان کنیم باید این عظمت را از زبان انسان با عظمتی همچون رسول گرامی اسلام (ص) نقل کنیم زیرا عقلای عالم از قدیم گفته‌اند: معرف باید اجلی از معرف باشد.

حضرت خدیجه(س) زنی است که پیامبر خدا در حق او می‌گوید «یا خدیجة إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَبْهِيكَ يَوْمَ يَكْرُمُ الْمَلَائِكَةُ كُلُّ يَوْمٍ مَرَّارًا / ای خدیجه! خداوند متعال هر روز به وجود تو چندین بار به ملائکه اش "مباحثات" می‌کند».

چرا خدا به حضرت خدیجه(س) مباحثات می‌کند؟

علل مباحثات خداوند به ایشان زیاد است اما ما امروز می‌خواهیم به یک علت مهم بپردازیم و آن علت نیست مگر «عقیقه» بودن حضرت خدیجه(س) در روزگار بی‌عفتی‌ها و بی‌غیرتی‌ها. عقیقه بودن در همه میدان‌ها.

جایگاه زن در دوران جاهلیت اولی

اهمیت فضائل اخلاقی و کمالات انسانی در وجود این بانوی با فضیلت زمانی به اوج خود می‌رسد که نگاهی به «وضع زن در ایام جاهلیت» و قبل از بعثت ببیند. زن در آن روز نه تنها از حقوق خود محروم بود و با رقت‌آورترین وضع زندگی می‌کرد، بلکه به عنوان مایه ننگ و عار و موجودی شوم زنده به گور می‌شد. حضرت خدیجه(س) در چنین عصری اثبات کرد که یک زن نه تنها حق حیات دارد و باید حقوق مسلم خود را استیفا کند بلکه او در جامعه خود به عنوان «الگوی زن برتر» تأثیر بسزایی در «گسترش صفات نیک انسانی» داشته است. سخاوت، کرامت، ایثار و فداکاری، عفت و پاکدامنی، دوراندیشی و درایت و توجه به مستمندان، عطوفت و مهربانی و صبر و استقامت، از جمله فضیلت‌های پسندیده ایست که صفحات تاریخ این زن نمونه را نشان می‌دهد.

سلام خدا به حضرت خدیجه(س)

او با اعمال شایسته و تلاش و کوشش، به مرحله‌ای رسید که خداوند متعال به او سلام می‌رساند همچنان که امام باقر(ع) از پیامبر اکرم(ص) نقل می‌کند: شبی که در معراج بودم، به هنگام بازگشت از سفر معراج به جبرئیل گفتم: ای جبرئیل! آیا خواسته‌ای از من داری؟ گفت: خواهش من این است که از طرف خداوند و من، به خدیجه(س) سلام برسانی.

حضرت خدیجه(س) در عصر جاهلیت

حضرت خدیجه(س) در عصر جاهلیت که وجود زن پاکدامن بسیار کم بود، در بین زنان منحصر به فرد بود و حضرت به خاطر قداست و پاکی در همه ابعاد به عنوان «طاهره» [پاک سرشت و پاک روش] خوانده می‌شد.

یکی از دانشمندان اهل سنت در همین زمینه می‌نویسد «وَكَانَتْ تُدْعَى فِي الْجَاهِلِيَّةِ بِالطَّاهِرَةِ لِشِدَّةِ عِفَافِهَا.../ آری خدیجه دختری بود که در زندگی تاریخ سازش نشان داد که دلی به شفافیت آینه صاف، اندیشه‌ای به جوشانی آب زمزم و فطرتی به زلالی آبشارهای بلند و دور از دسترس دارد».

والدین شخصیت ساز

والدین حضرت خدیجه «خوید ابن اسد» و «فاطمه دخترزائده بن الاصم» نام داشتند که با چند واسطه به «لوی بن غالب» می‌رسند که جدّ اعلای پیامبر

خداست و مادرمادر خدیجه «هاله» دختر عبدمناف از اجداد پیامبر اسلام(ص) است. بنابراین خدیجه هم از طرف پدر و هم از سوی مادرش با پیامبر اسلام(ص) هم نسب می‌باشد.

پدر ایشان از شخصیت‌های مطرح عرب بود که بر خلاف رسم آن زمان که دختران را زنده به گور می‌کردند او با افتخار خدیجه را بزرگ کرد و با ادیان الهی آشنا و حتی تجارت که کاری مردانه بود را به او آموخت که این نشان از تفکر والای این پدر آسمانی و ریشه‌دار دارد. البته نقش پسر عمو و عموی دانشمند و با تقوای حضرت خدیجه(س) که مسلط به انجیل و کتب آسمانی بودند در این موضوع بسیار تاثیرگذار بود.

خواستگاران حضرت خدیجه(س)

در تاریخ آمده که حضرت خدیجه(ص) خواهان زیادی از میان ثروتمندان قریش داشته است زیرا هم «زیبا رو» بوده و هم مال و دارایی فراوانی داشته است و نگاهش به دست کسی نه تنها نبوده بلکه مردان زیادی با اموال او تجارت می‌کردند، به خاطر این کمالات بود که همه خویشاوندان شیفته او شدند و خیلی از بزرگان قریش از او خواستگاری کردند اما حضرت خدیجه با پیشنهاد هیچ کدام از خواستگاران موافقت نکرده و همه را رد کرد و بنا بر نقل مورخین به دستور او یکی از اقوامش را به خواستگاری حضرت رسول(ص) که در آن ایام هنوز به رسالت برانگیخته نشده بود و از شهرتی جز درستکاری، راست‌گویی و امانت‌داری برخوردار نبود، فرستاد.

حضرت خدیجه(س) با جاهلیت‌ها مبارزه کرد

خدیجه برای درک این کمال واقعی، قالب‌های جاهلی را شکست و بهایی سنگین؛ از جمله قطع رابطه زنان را، حتی تا زمان تولد حضرت فاطمه(س) به جان خرید. ایشان این نوع نگرش خود را هنگام ابراز تمایل به ازدواج، این گونه با پیامبر مطرح کرد: «يَا ابْنَ عَمِّ! إِنِّي قَدْ رَغَبْتُ فَيْكَ لِقَرَابَتِكَ، وَ سَطْنِكَ فِي قَوْمِكَ وَ أَمَانَتِكَ وَ حُسْنِ خُلُقِكَ، وَ صِدْقِ حَدِيثِكَ / ای پسر عمو، شیفتگی و اشتیاق من نسبت به تو، به خاطر خویشاوندی، بزرگواری و شرافت، امانت داری، خوش خلقی و راستگویی‌ات در میان مردم است».

این نوع نگرش و رفتار، در جامعه‌ای که عموم مردم و توده‌ها روابط خود را بر اساس ظواهر و زرق و برق‌های دنیوی پایه‌ریزی می‌کنند، نمی‌توانست پیامدهای تلخ و ناگوار نداشته باشد. لذا به فاصله‌ای اندک از پخش خبر ازدواج وی با امین قریش، گروهی از زنان به عیب جویی از وی پرداختند و در محافل خود، او را سرزنش کردند.

آنان می‌گفتند: او با این همه حشمت و شوکت با یتیم ابوطالب که جوانی فقیر است، ازدواج کرد! چه ننگ بزرگی؟ حضرت خدیجه(ص) در مقابل این جهالت‌ها ساکت ننشست و آنان را به صرف غذا دعوت کرد و در پایان مهمانی، خطاب به آنان گفت: «ای زنان، شنیده‌ام شوهران شما [و خودتان] در مورد ازدواج من با محمد خُرده گرفته‌اید و عیب‌جویی می‌کنید. من از خود شما می‌پرسم آیا در میان شما شخصیتی مثل محمد وجود دارد؟ آیا در گستره مکه و اطراف آن، شخصیتی در فضایل و اخلاق نیک، مانند او سراغ دارید؟ من به خاطر این ویژگی‌ها با او ازدواج کردم. پس شایسته نیست شما این گونه سخن بگویید و نسبت‌های ناروا به دیگران دهید. زنان قریش بعد از این سخنان خدیجه، همگی سکوت کردند و به تدریج پراکنده شدند».

اشتباهی که ما درباره حضرت خدیجه(س) داریم

حضرت خدیجه بعد از ازدواج با پیامبر خدا تمام اموال خود را در اختیار وی نهاد و به عمویش ورقه گفت: کلید تمام اموال را نزد حبیبم ببر و از جانب من به او بگو: تمامی این اموال هدیه است به او و تمامی آن ملک اوست که در آن هرگونه تصرفی بخواهد، انجام دهد. این کار یعنی خدیجه سلام الله علیها به عنوان «سیده نساء القریش» و «ملیکه العرب» بعد از ازدواج خود را تحت ولایت و مطیع محض همسر خود می‌داند و زنی که ولایت مردی را پذیرفت همه مال و اموال خود را نیز تحت ولایت و مدیریت چنین فردی در می‌آورد.

خدیجه زنی ولایت‌پذیر

این ولایت‌مداری و ولایت‌پذیری حضرت خدیجه(س) باعث شد تا او مربی خوبی برای وجود نازنین علی کوچکی باشد که به خاطر مشکلات اقتصادی پدرش وارد خانه رسول خدا شده است، لذا نکته مهم این است که ایشان هم ولایت رسول الله را پذیرفت و هم تاثیر به سزایی روی ولایت‌مداری امیرالمومنین(ع) داشت و هم اینکه ولایت و امامت حضرت علی(ع) را پیش از واقعه غدیر و بعد از خروج پیامبر(ص) از غار حرا و دعوت قبیله و عشیره خود به دین مبین اسلام پذیرفت. بنابراین ایشان اولین کسی که ولایت و امامت علی(ع) را قبول و تا پای جان، پای اعتقادات خود ایستاد.